

en tilstrækkelig høj Pris —, saa længe har Industrien ikke nogen Fremtid, der har nogen væsentlig Betydning for hele Samfundet. Saa længe Industrierne først vil sikre sig godt Udbytte og Forrentning, og saa længe Socialdemokratiet er optaget af paa det omhyggeligste at skaffe Arbejderne netop den højest tænkelige Timeløn og den korteste Arbejdstid uden Hensyn til, om den paagældende Industri saa kan konkurrere, saa længe vinder dansk Industri ikke frem.

Arbejderpartiet, Fagforeningerne, raader jo over store Kapitaler, Kulforretningen har givet dem store Kapitaler, formodentlig en Millionformue. Hvorfor skaber de ikke Andelsfabrikker, hvis de tør gaa ind under Frihandelens Kaar? Jeg for mit Vedkommende tror nu ikke paa Socialdemokratiets Frihandelsvenlighed; naar denne Sag, Beskyttelse eller Frihandel, bliver en Hovedskillelinie i Politik, tror jeg, at Socialdemokratiet i Fremtiden vil være paa Beskyttelsessiden, ligesom de er det nu.

Da Venstre er Socialdemokratiets Hovedmodstander, er det forstaaeligt, at Socialdemokratiet ønsker Venstre splittet, det baner Vej for Socialdemokraterne. Eksempelvis det radikale Venstre har ikke bestilt andet siden 1905 end at bane Vej for Socialdemokratiet, og de to Partier hilser da ogsaa begge den Bevægelse, der er oppe for at danne et særligt politisk Landmandsparti, med megen Sympati og Glæde baade paa Møder og i deres Presse. Det ser vi jævnligt, og hvorfor? Fordi de venter, at det skal betyde en Svækkelse af Venstre, som er deres stærkeste Modstander. Men med et frihandelsvenligt Venstre, som ikke gør Skridt til Siden, levnes der ikke Plads for et Landmandsparti, medmindre et saadant Parti vil slaa ind paa en Beskyttelsespolitik ligesom Landmandspartierne i vore Nabolande. Disse Organisationer af Landmænd i Norge og Sverige — og det samme er ogsaa Tilfældet i andre Lande — fordrer og faar gennemført forhøjede Priser paa Korn, Smør og Kød til Skade for den almindelige Befolkning. De har deres Kornmonopol i Norge, og svenske Landmænds Organisation kræver et lignende Kornmonopol i Sverige, for at Priserne kan blive sat op og Brødet dermed fordyres for den almindelige Befolkning.

Vil det danske Landmandsparti tage det Program, er det saa væsentlig forskelligt fra Venstres Frihandelsstandpunkt, at det vil være Plads for et saadant Parti. At rejse et nyt Parti paa enkelte Detailler, f. Eks. paa Jagtloven, vilde jeg fraraade mine Stands-

fæller; det vilde kun blive til Skade for Landbruget som Helhed. Det vilde for øvrigt et beskyttelseskrævende Landbrug ogsaa blive; men der var dog nogen Mening i paa et saadant Grundlag at søge ny Partidannelse.

Man vil faa at se, at Landbrugets Mænd fremdeles staar enige og faste om Frihandelens Fane, det er min Tro, og det skal den nærmeste Tid nok vise. Der siges: Vi kan ikke føre en anden økonomisk Politik end de Lande, som omgiver os. Men en Beskyttelsespolitik vil være selvmorderisk for Danmark, hvis Varer gaar toldfrit ind paa et Hovedmarked. For os gælder det om at finde aabne Døre hos andre, men det finder vi vanskeligt, hvis de andre finder vor Dør lukket.

Jeg ønsker for mit Vedkommende, at Frihandel kontra Beskyttelse maa blive Hovedskillelinien i dansk Politik i den nærmere Fremtid, ellers frygter jeg for, at vi ved Siden af det store Klasseparti, Socialdemokratiet, faar en hel Række Partier bygget paa de snævrere Klasse- og Erhvervsinteresser. Thi det er Forholdstalsvalgmaadens Væsen at splitte og dele Vælgerne, og vor Valglov, gennemført som den er mod Venstres Stemmer, er særlig uheldig, et rent Stykke Matematik. Den vil ifølge sit Væsen let fremkalde et stort Tal af Partier, saaledes at enhver Regering skal bæres af flere Partier, der er enige i Dag om visse Spørgsmaal og uenige i Morgen om et andet Spørgsmaal, som kommer frem. Det fører til hastige Regeringsskifter, Ministrene faar ikke Tid at være Ministre saa længe, at de kan sætte sig ind i deres Sager; det bliver derfor Embedsmændene, der faar Magten, fordi de har Sagkundskaben. Og naar saa disse Embedsmænd staar som Førere og Ledere af de store Funktionærorganisationer, er der ikke lyse Udsigter for de frie Erhvervs Kaar, og det er dog dem, som skal bære Landet økonomisk og politisk, ja, jeg kunde næsten sige ogsaa moralsk.

Derfor tror jeg, at vi, hvis vi kommer ind i saadanne Forhold, maa arbejde hen imod, at Erhvervsinteresserne faar deres særlige Repræsentation i den øverste Administration, og at den sidder uafhængig af de skiftende Ministre. Men kan vi faa vor Politik lagt i et saadant Leje, at vi i nogen Maade kommer til at bruge de store Delingslinier, jeg nævnte før, saa venter jeg, at Venstre vil blive det store Centrumsparti, større end noget andet Parti i Landet, og derved blive i Stand til at skabe og fastholde Tilstande, der giver Plads for Erhvervslivets og det private Initiativs frie Udfoldelse, Dygtiggørelse af og Fremskridt i vort Folk